

Refleksje artystyczne Wiry Czernijenko

Wstęp

Wira Czernijenko jest znaną współczesną ukraińską artystką żyjącą i pracującą w Równem. Urodziła się 26 czerwca 1961 roku w Równem, w rodzinie graficzki Jewhenii Rodź, zajmującej się między innymi graficznym opracowywaniem książek. W 1981 roku ukończyła

a od 1989 do 1994 roku jako artysta-ceramik. W latach 1994–1998 znalazła zatrudnienie jako malarz-konstruktor-projektant w PP „Ukrbursztyn”. Jednocześnie od roku 1991 jest wykładowcą, a od 2008 – starszym wykładowcą w Rówieńskim Państwowym Uniwersytecie Humanistycznym. Prowadzi następujące wykłady: *Kompozycja*, *Praca z tworzywem*, *Plastyka*, *Malarstwo*. Jako pedagog realizuje się od 22 lat.

Uprawia ceramikę artystyczną. Uczestniczyła w około 100 międzynarodowych, ogólnokrajowych i regionalnych wystawach artystycznych. Do najważniejszych należą: ogólnokrajowe wystawy *Salon wigilijny* (Kijów, 2000) oraz *Dzień malarza* (Kijów, 2001), Międzynarodowe Sympozjum Garncarstwa w Opisznem (2001), art-prezentacja *Kobiety Ukrainy – artystki* (Kijów, 2002), międzynarodowa wystawa artystyczna lwowskiego salonu jesiennego *Wysoki Zamek* (Lwów, 2004), ogólnokrajowa wystawa *Boży świat jako Wielkanoc* (Mikołajów, 2006, Dniepropietrowsk, 2008, Łuck, 2010); międzynarodowa wystawa-konkurs *Dary wigilijne* (Równe, 2007), ogólnokrajowa wystawa wigilijna (Dniepropietrowsk, 2011), V Międzynarodowy Plener Malarski *Ostróg-Dermań-Peresopnyca* (2011), regionalny plener garncarstwa organizowany przez Muzeum Sztuki Garncarskiej im. O. H. Łucyszyna (Winnica, 2018), międzynarodowy plener artystyczny *Kształt i kolor. Czarne złoto Zikiji* (Alytus, Litwa, 2018), Międzynarodowe Biennale Ceramiki Artystycznej im. Wasyla Kryczewskiego (Opiszne, 2017, 2019, 2021).

Na dorobek artystyczny Wiry Czernijenko składa się także 8 wystaw indywidualnych: *Dedykuję mamie...* (2004), *Wystawa indywidualna Wiry Czernijenko* (2006), *Kontynuacja* (2009), *Jubileuszowa* (2011), *Złoty gwiazdobiór* (2011), *Déjà vu* (2014), *Wizje twórcze* (2017), *Terytorium. Przestrzeń artysty* (2021). Prace Wiry Czernijenko znajdują się w zbiorach muzeów i kolekcjach prywatnych w Ukrainie, Rosji, Słowacji, Litwie, Zjednoczonych Emiratach Arabskich oraz w Stanach Zjednoczonych.

Wira Czernijenko jest członkinią Ukraińskiego Stowarzyszenia Ceramicznego (2000), a także Narodowego Stowarzyszenia Malarzy Ukrainy (2002).

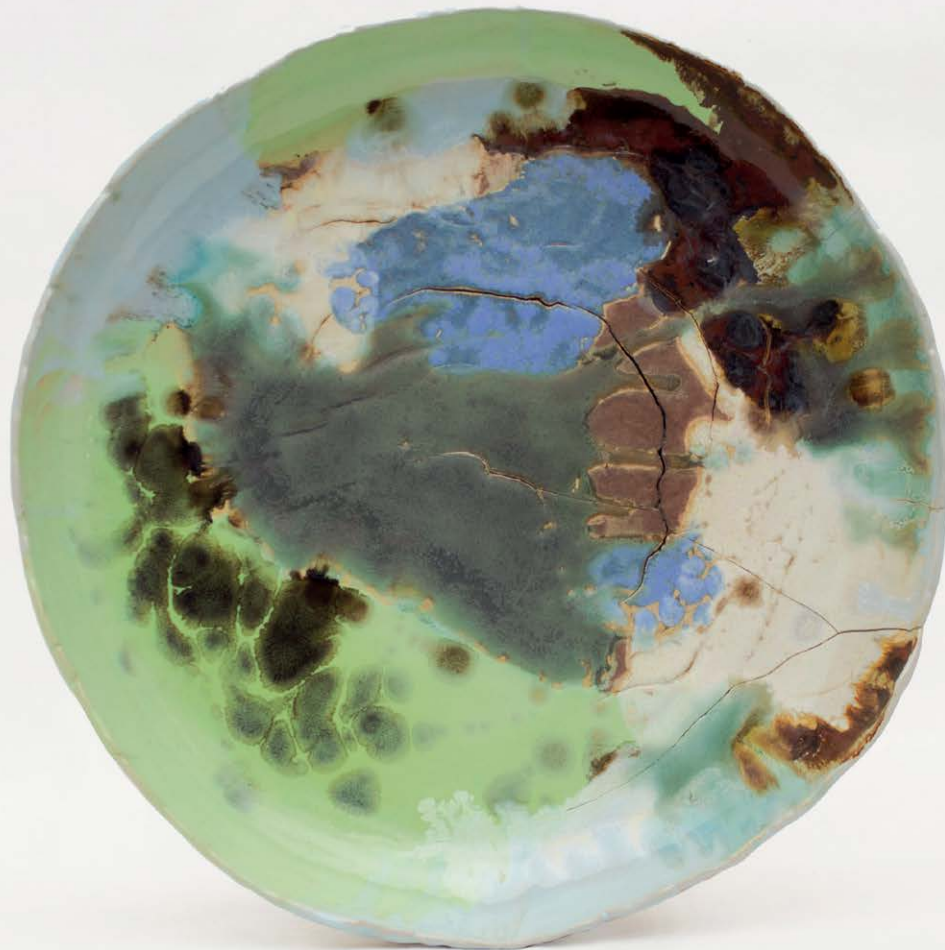
Jest laureatką Międzynarodowego Sympozjum Garncarstwa w Opisznem (2001), międzynarodowej wystawy-konkursu *Dary Wigilijne* (2007), obwodowego festiwalu artystycznego *Wigilijna Zuza* (2008), drugiego salonu jesiennego *Złota Zuza* (2010) i Międzynarodowego Biennale Ceramiki Artystycznej im. Wasyla Kryczewskiego (2019).

Wira Czernijenko, *Magiczne jajo*, szamot, glazura, 2006

z wyróżnieniem Lwowską Szkołę Sztuk Użytkowych im. Iwana Trusza, specjalność Aranżacja artystyczna. W 1989 r. uzyskała dyplom Lwowskiego Państwowego Instytutu Sztuk Stosowanych i Dekoracyjnych (obecnie – Lwowska Narodowa Akademia Sztuki) na kierunku Sztuka dekoracyjno-stosowana (specjalność: ceramika artystyczna).

W latach 1981–1983 pracowała jako artysta-aranżer Zakładu Artystyczno-Projektowego w Równem,

Wira Czernijenko, *Wiosenne, kamionka, glazura*, 2018

Lwowska szkoła ceramiki

W drugiej połowie XX wieku Lwów stał się wiodącym ośrodkiem zmian w rozwoju ukraińskiej ceramiki profesjonalnej. Duża reprezentacja doświadczonych mistrzów-ceramików, potężna baza materiałowa i techniczna, funkcjonowanie wielu ośrodków edukacyjnych i produkcyjnych, a także bogate tradycje sztuki ludowej – to zasadnicze warunki wstępne formowania się lwowskiej szkoły ceramiki. Jej przedstawiciele przyczynili się do popularyzacji sztuki gliny i ognia, zachowania tradycji narodowych i ich aktywnego wprowadzania do nowoczesnej praktyki, wdrożenia najnowszych eksperymentów technologicznych itp. Jednocześnie „stworzyli szerokie pole do swobodnej syntezy środków wyrazu, gdzie powstały swoiste »strefy przenikania się« nie tylko tradycyjnych odmian sztuki dekoracyjnej i użytkowej, ale także sztuk pięknych – rzeźby, malarstwa, grafiki”¹.

Wszystko to zostało osiągnięte poprzez wykorzystanie w ceramice różnych środków wyrazu, w szczególności zaś sztuk wizualnych. Artyści-ceramicy pracowali

nie tylko nad swobodnym operowaniem kształtem, ale także nad poszerzeniem zestawu technik teksturowania i wzbogaceniem gamy kolorów. To wszystko, podobnie jak podejmowanie złożonej tematyki, wykorzystywanie w nowych, nieoczekiwanych kombinacjach tradycyjnych materiałów, celowe odejście od utylitaryzmu i zmiana celu funkcjonalnego dzieł prowadziło pod koniec XX wieku do przenikania się sztuk dekoracyjnych i wizualnych. Konsekwencją było przekształcenie ceramiki artystycznej w swoisty syntetyczny rodzaj twórczości, cechującej się równoległym stosowaniem środków plastycznych i malarskich².

Współczesne zjawisko wkroczenia ceramiki w dziedzinę sztuk pięknych, której jednym z przejawów jest organiczna synteza plastyczności i koloru, jest wyraźnie obecna w twórczości rówieńskiej artystki Wiry Czernijenko. Aktywnie eksperymentuje ona z wykorzystaniem środków artystycznych w ceramice wystawienniczej, pielęgnując i rozwijając najlepsze tradycje lwowskiej szkoły ceramiki.

¹ *Istoriia dekoratywnoho mystetstva Ukrainy: U 5 t. T. 5. Mystetstvo XX – pochatku XXI stolittia*, [holov. red. H. Skrypnyk] NAN Ukrainy, IMFE im. M.T. Rylskoho, Wydavnytstvo IMFE, Kyiv 2016, s. 374–375.

² Tamże, s. 383.

Terytorium. Przestrzeń twórcy

Potwierdza to między innymi jubileuszowa wystawa Wiry Czernijenko *Terytorium. Przestrzeń twórcy*, zorganizowana w czerwcu 2021 roku w galerii sztuki Rówieńskiej Regionalnej Organizacji Narodowego Związku Artystów Ukrainy.

Prezentowane na niej prace ceramiczne odzwierciedlają zasadniczą tendencję współczesnej ceramiki artystycznej, zgodnie z którą użytkowy, praktyczny charakter prac stopniowo schodzi na dalszy plan, a nawet całkowicie znika. Nadrzędną staje się oryginalna idea autorska ujawniająca się w interpretacji wydarzeń, zjawisk, elementów otaczającej rzeczywistości. Bogata tematyka dorobku artystycznego Wiry Czernijenko nawiązuje do dziedzictwa duchowego i kulturowego Ukrainy (*Wielki Dzień, Boże Narodzenie*), natury i jej obiektów (*Niewidzialny świat, Białe kwiaty, Byłam ptakiem*); świata makro- i mikrokosmosu (*Znak solarny, Magiczne jajo, Dotyk dźwięku, Nieziemskie ciążenie*). Artystka wykorzystuje także eksperymenty formalne i technologiczne.

W ceramicznych pracach o tematyce religijnej Wira Czernijenko odważnie poszerza granice dekoracyjnej sztuki wizualnej, organicznie łącząc plastyczny namysł nad tradycyjnymi zasadami ikonograficznymi (*Matka Boża, Zbawiciel*) z regułami formalnej stylizacji (*Boże Narodzenie, Wielki dzień*)³. Rozmach twórczego myślenia artystki da się prześledzić na przykładzie „anielskiej” tematyki. W kompozycji *Płaczący anioł* wizerunek anioła interpretowany jest w skali minorowej, zaś w *Śnie anioła* pojawia się jako niewzruszony, monolityczny „sfinks”. Zupełnie inaczej – wzniośle, uroczyście – motyw ten interpretowany jest w dziele *Architekt świątyni*. Różnorodność artystycznych przedstawień toposu anioła uzupełnia przemyślenie każdego szczegółu, głęboki plastyczny język, zróżnicowana tekstura.

Jubileuszowa wystawa Wiry Czernijenko potwierdziła szeroki charakter figuratywnego myślenia artystki, oryginalność jej twórczego podejścia do realizacji złożonych pomysłów plastycznych, udane połączenie aspektów formalnych i obrazowych. Warto również wspomnieć o jej śmiałym eksperymentowaniu, którego przejawem jest twórcze poszukiwanie w dziedzinie malarstwa ceramicznego, gdzie techniki plastyczne i środki wizualne tworzą nierozdzielną jedność.

Synergia malarstwa i ceramiki

Artystka wykorzystuje bogatą paletę kolorów. Efekt malarskości osiąga poprzez zastosowanie odpowiednich kształtów ceramicznych, dających szerokie pole manewru dla realizacji idei autorskiej. Przykładem osiągnięcia harmonijnej doskonałości palety kolorystycznej w ceramice jest jej dekoracyjny talerz *Wiosenne*. Nastrojowa, polichromowana kompozycja, utrzymana w kolorach białym, szarym, niebieskim, zielonym, brązowym,

przesycona jest tęsknotą autorki za wiosną. Artystyczne rozwiązanie tej pracy zbudowane jest na kolorystyczno-figuratywnym nawiązaniu do poszarzałych wiosną śnieżnych zasp, jeszcze zimowego, chłodnego w tonacji, lecz jasnego nieba, mokrej od deszczu kory drzew, pierwszych zielonych liści. Zmienność, niestabilność,

Wira Czernijenko, *Spaleni miłością*, szamot, glazura, 2015

wrażliwość natury, charakterystyczna dla wczesnej wiosny, wzmocniona została za pomocą kilku wytłaczanych mikro-pęknięć. Tworzą one wrażenie organicznej struktury w stworzonym przez artystkę ceramicznym „obrazie” natury. Użyta przez Wirę Czernijenko glazura dodaje kompozycji powściągliwego blasku, stanowi swoisty akcent semantyczny uwydatniający sakralny akt przebudzenia natury po długim zimowym śnie.

³ *Keramika Wiry Czernijenko*, PP Diatlyk M.S., Rivne 2012, s. 3.

Dzieło ceramiczne *Między dobrem a złem* cechuje delikatna gradacja koloru, wyrafinowana precyzja odcieni. I choć te „wieczne i niezmiennie” kategorie moralne są zwykle przeciwstawiane, artystka podąża trudniejszą drogą, podkreślając w swojej pracy cienką granicę między nimi. Tworzy abstrakcyjną kompozycję dekoracyjną składającą się z lokalnych plam kolorystycznych o rozmytych i niewyraźnych konturach. Nie ma tutaj kontrastu, zróżnicowania, konfliktu, jest natomiast intymność, podobieństwo, zgodność. Efekt bogactwa kolorów powstaje dzięki podkreśleniu gradacji tonalnej kilku kolorów – żółtego, zielonego, niebieskiego i brązowego. Wspomniany efekt osiągnięty zostaje poprzez mistrzowskie ukazanie dyskretnego przejścia z jednego odcienia koloru do drugiego. Ważną rolę we wzbogacaniu powierzchni tego plastycznego dzieła odgrywają teksturowane elementy. W kompozycji *Między dobrem a złem* ściśle współdziałają malownicza kolorystyczna nastrojowość i stricte plastyczne zabiegi.

Innym dziełem Wiry Czernijenko, naznaczonym równie twórczym podejściem do jedności kształtu, koloru i faktury, jest kompozycja dekoracyjna *Serce Mawky*, zainspirowana dramatem Łesi Ukrainki *Pieśń lasu*. W tej pracy doskonale wykorzystano całą gamę artystycznych możliwości, jaką daje ceramika, dążąc do harmonijnej równowagi formy plastycznej i koloru. „*Serce Mawky*” to liryczna i emocjonalna opowieść artystki o czystej duszy, radości życia, szczerzej i wiernej miłości, poświęceniu, harmonii człowieka z naturą. Kompozycja zbudowana jest na unikalnym połączeniu wzruszającego-zmysłowej kameralności oraz panteistycznej energii i duchowości. Używając dość ograniczonej palety kolorów, a mianowicie niebieskiego, zielonego i brązowego (uosabiają one naturę, w szczególności las), artystka „gra” na subtelnej interpretacji ich odcieni i niuansów. Obrazowość „*Serca Mawky*” jest organicznie uzupełniona przez rozproszenie bursztynowych kamyczków, symbolizujących czystość i bogactwo. Charakterystyczna dla tego dzieła jest głęboka dramaturgia osiągnięta dzięki specyficznym środkom plastycznego medium – zdeformowaniu „naturalnego” kształtu ceramicznego talerza i dekoracyjnym efektem teksturowania. Doskonałość tej pracy potwierdza wysoki kunszt plastyczny artystki.

Wydawałoby się na pierwszy rzut oka, że w ceramicznej pracy *Szron* Wira Czernijenko po prostu aktywnie rozwija artystyczną technikę kontrastu, pragnie wzmocnić ogólne napięcie abstrakcyjno-asocjacyjne utworu, wykorzystując do tego odpowiednie środki wyrazu. Widz otrzymuje wykwintne kolorystyczne zestawienia opadłych jesiennych liści i pierwszych przymrozków, teksturowanych lokalnymi błyszczącymi plamami, a także akcenty graficzne w postaci mikroreliefu konturów liści. Jednak przy dłuższej kontemplacji dzieła opozycja ta przekształca się jakby w wyższą harmonię

bytu, oddając raczej filozoficzną koncepcję jedności i walki przeciwieństw; „rozpuszcza się” w nienagannie zrekonstruowanym przez artystkę obrazie natury, gdy jej przeciwieństwa – różne stany i zjawiska – stają się jedną dialektyczną całością. Dzięki temu Wirze Czernijenko udaje się wiarygodnie oddać obraz późnej jesieni, kiedy jej „ogniste” kolory stopniowo blakną, a złoty szum opadłych liści zaczyna tłumić ciche szepty zimy w postaci pierwszych kryształków lodu.

Figuratywno-emotywna konstrukcja utworu *Karmazynowy* opiera się również na zasadzie osobistego lirycznego przeżywania świata przez autorkę; reprezentuje kluczowe zasady indywidualnego stylu Wiry Czernijenko, a mianowicie: kameralność, kontemplacyjność, głębię. Wspomniane dzieło jest syntezą nowoczesnych technik oraz środków tworzenia kształtów i obrazów, demonstruje głęboko uogólnioną formę i treść. Kompozycyjno-przestrzenna wyrazistość dzieła osiąga swój szczyt, przeistaczając się w uniwersalną kategorię bytu. Łączenie żółtego, pomarańczowego, czerwonego i brązowego decyduje o jego wewnętrznej energii, a polichromowany rysunek graficzny uwypatnia potężną dynamikę abstrakcyjnej kompozycji.

W twórczości Wiry Czernijenko ceramika zatem bezpośrednio realizuje zadania, jakie stawia sobie sztuka piękna. Prace *Wiosenne*, *Między dobrem a złem*, *Serce Mawky*, *Szron*, *Karmazynowy* mają czysto dekoracyjny, abstrakcyjny charakter, a na pierwszy plan wysuwają się wykwintne porównania tonalne i kolorystyczne, a także efekty teksturowane. W procesie kreowania obrazów artystka stara się organicznie łączyć zarówno tradycyjne, jak i najnowsze środki wyrazu. Jej dzieła są niewielkie, a liryczna natura autorki sprawia, że nawiązują kameralną, intymną komunikację z widzami. W pracach artystki dostrzegamy wyraźną tendencję do używania środków wyrazu zapożyczonych z malarstwa czy rzeźby, mimo to nigdy nie traci ona poczucia przynależności do cechu ceramików. Swobodnie porusza się w przestrzeni twórczego eksperymentu, umiejętnie wykorzystując możliwości, jakie daje jej materiał – terakota, szamot, majolika, porcelana⁴.

Kobiece obrazy i symbolika

W sztuce współczesnej zauważyć można proces odchodzenia od ustalonych kanonów ukazywania kobiet i kobiecych symboli. W twórczości ukraińskich artystów do niedawna nie były one nawet specjalnie popularne. Do roku 2000 były to najczęściej wizerunki Madonny (zachodnie regiony Ukrainy) lub obrazy-symboli: *Ojczyzna-Matka*, *Matka Boleściwa*. Można było również natrafić na portrety wybitnych intelektualistek, takich jak Łesia Ukrainka czy Marija Zańkowecka, które

4 O. Holubets, *Keramika Wiry Czernijenko*, „Obrazotvorche mystetstvo” 2011, nr 2, s. 120.

ucieleśniały funkcję kommemoratywną⁵. Te kobiece obrazy-symbole w rzeczywistości ujawniły „pewne oczekiwania społeczeństwa dotyczące wrodzonych cech kobiety” i stanowiły wyjątkową manifestację zawartej w nich dyferencjacji płci⁶.

Wira Czernijenko, *Karmazynowy kamionka*, 2018

We współczesnej przestrzeni artystycznej istnieje wyraźna tendencja do przedstawiania od-idealizowanych obrazów kobiet, które nie są związane z kontekstem historycznym i pozbawione są treści historycznych. Te nowe realizacje nie tylko tracą monumentalną pompę, ale również, uproszczone przede wszystkim w dziedzinie kreowania formy, ciążą ku projektowaniu krajobrazu.

Odejście od dawnych kanonów figuratywno-tematycznych i kompozycyjno-stylistycznych w interpretacji obrazu kobiet reprezentuje również twórczość Wiry Czernijenko. Konsekwentnie łamie ona narzucone przez tradycję stereotypy przedstawiania Feminy jako Matki rodziny, Opiekunki ogniska domowego czy Opiekunki Ojczyzny i Narodu.

Realizując swe twórcze wizje, autorka kreuje własny plastyczny język i własne wzruszająco-zmysłowe rozumienie formy i materiału. W ceramicznym dziele *Żywa woda* wyraźnie widać alegoryczne ucieleśnienie

idei kobiety jako niewyczerpanego źródła życia, „żywej wody” ludzkiej wspólnoty, dającej życie, odżywiającej i troszczącej się o nią. Atrakcyjność fizyczna i erotyczny urok postaci kobiecych to kolejna charakterystyczna cecha twórczości Wiry Czernijenko. W *Żywej wodzie* piękno kobiecego ciała staje się symbolem kobiecego żywiołu, który dominuje w tworzeniu samowystarczalnej i całościowej formy.

Maksymalną dynamikę w kreowaniu formy osiąga autorka w statuetce-świeczniku „Spaleni miłością”. W tej kompozycji „wewnętrzne napięcie skojarzone z męskim ciałem znajduje rozwiązanie w szybkim ruchu kobiecej postaci”⁷.

W ceramicznej kompozycji *Dana* Wira Czernijenko przedstawiła z kolei słowiańską boginię wiosennych burz, wody i rzek, która pełniła również rolę dawczyni deszczu. Jest niezrównaną piękną, niepokalaną Dziewicą, a jej woda rozjaśnia nie tylko ciało, ale także umysł⁸. Bogini Dana była żoną boga słońca, nazywano ją „kobięcym początkiem Wszechświata”. Autorka przedstawiła śpiącą piękną kobietę o długich włosach, która nawet w spoczynku promieniuje niezwykle potężną energią kobiecą. Pomimo zamkniętej konstrukcji figury i jej uproszczonej, pozbawionej szczegółów charakterystyki, autorce udało się przekazać ideę i istotę symbolu. Co więcej, formalna stylizacja i uogólnienie nie spłyściły treści tego kobiecego wizerunku, wręcz przeciwnie, wzmocniły jego brzmienie. Charakterystyczna jest pozycja, w której przedstawiona została bogini Dana: jest to pozycja zarodka, symbolizująca życie, narodziny, rozwój itp.

Dzieło ceramiczne Wiry Czernijenko pt. *Magiczne jajo* powtarza koncepcję artystyczną zamkniętej konstrukcji kompozycyjnej. Przedstawia mężczyznę i kobietę złączonych w mocnych objęciach, a ich ciała faktycznie tworzą jedność, tytułowe *Magiczne jajo*. Chodzi o złożoną syntezę kosmogonicznych i antropogonicznych motywów zaczerpniętych z mitów: według jednego z nich świat powstał z pierwotnego elementu – jaja kosmicznego; inne zaś podkreślają, że pierwotny bóg łączył męską i żeńską osobowość⁹. Możliwa jest również inna interpretacja tego dzieła: przedstawieni mężczyzna i kobieta uosabiają starożytną nierozdzielalną parę dwóch połówek, praprzodkiem których był androgyn – mityczne stworzenie, które łączyło cechy męskie i żeńskie. Tak czy inaczej, analizowane dzieło Wiry Czernijenko jest głęboko symboliczne; z jednej strony, znajduje w nim wyraz abstrakcyjna idea, z drugiej zaś ten obraz „wyższych kosmicznych idei” powstaje za pomocą konkretnych reprezentacji¹⁰.

7 *Keramika Wiry Czernijenko*, PP Diatlyk M.S., Rivne 2012, s. 3.

8 V. Voitovych, *Ukraińska mifologia*, Lybid, Kyiv 2005, s. 124–125.

9 *Myfologicheskyi slovar*, Hl. red. E.M. Meletynskyi, *Sovetskaia entsyklopedyia*, Moskwa 1991, s. 49, 654.

10 *Keramika Wiry Czernijenko*, dz. cyt., s. 4.

5 A. Honcharenko, *Zhinochi obrazy v suchasni miskii skulpturi Ukrainy*, „Suchasne mystetstvo”, 2018, nr 14, s. 123–124.

6 K. Otkovych, *Iliuziia svobody: obraz zhinky vid tradytsionalizmu do modernizmu*, KARBON, Kyiv 2010, s. 5–6.

Wira Czernijenko zaoferowała nam własne spojrzenie na naturę fenomenu zwanego „Kobietą”. Kobiecość w tworzonych przez nią wizerunkach ujawnia się przede wszystkim poprzez namiętność, zmysłowość, seksualność, ale także niezależność i potężną życiodajną moc. Razem tworzą obraz kobiety jako łona natury, symbolizując całą pełnię bytu. Według Wiry Czernijenko pragnieniem artysty jest, by „dotrzeć do samego sedna zjawiska, prawdy, przedmiotowości lub duchowości, znalezienia »złotego« środka między tymi bytami. Pierwszy człowiek został stworzony bez ubrania, a my ponownie staramy się powrócić do tej tajemnicy pierwobytu”¹¹.

Aby zasygnalizować temat panteistycznej zmysłowości, artystka wykorzystuje najbardziej zamkniętą strukturę kompozycyjną, której rzeźbiarska forma pełna jest złożonej wewnętrznej energii. Zewnętrzna plastyczność obrazu ma głęboko symboliczny wyraz. Widać to szczególnie w konturach prac ceramicznych, które często powtarzają kształt jajka, kuli lub talerza. Według Olega Kaczmarzkiego: W tym jajku jest zasadnicza esencja twórczości Wiry Czernijenko.

Na zakończenie

Działalność artystyczna rówieśniczki artystki Wiry Czernijenko, inspirowana najlepszymi tradycjami lwowskiej szkoły ceramiki, jest przykładem twórczego laboratorium nowoczesnej ukraińskiej sztuki plastycznej. Dla jej kompozycyjnych rozwiązań charakterystyczne są eksperymenty i odważne interpretacje artystyczne, w szczególności istotne rozszerzenie możliwości technologicznych materiału, w jakim tworzy. Jednocześnie da się w nich prześledzić wypracowaną zasadę adaptacji w ceramice ekspresyjnych środków malarskich. Wira Czernijenko ujawnia potencjał ceramiki tworząc artystyczne obrazy, które przekraczają funkcję czysto dekoracyjną czy użytkową i należą do sfery sztuki wysokiej¹². Dowodzi tego dokonana przez nią filozoficzno-wizualna interpretacja bytu natury (*Wiosna, Szron, Karmazynowy*); artystyczno-intelektualne zgłębienie zjawisk moralnych i etycznych (*Między dobrem a złem*); głębokie mitopoetyckie zanurzenie w aktualny problem harmonii człowieka z naturą (*Serce Mawky*). Jej prace dowodzą doskonałej znajomości języka plastycznego i wirtuozerii we wprowadzaniu koloru do ceramiki. Plastyczne podłoże i starannie przemyślane, wyważone zdobienie polichromii – właśnie takie jest ceramiczne malarstwo Wiry Czernijenko.

Dekoracyjne talerze, paneau, kompozycje ścienne artystki charakteryzują się emocjonalnym nastrojem i kameralnością. Ceramika, w szczególności zaś seria obrazów kobiet, w pełni ujawnia się jej zdolność do

osiągania wyjątkowej głębi i wszechstronność w interpretacji idei autorskiej.

Według krytyka sztuki, Alisy Nikolajewej, źródła twórczości Wiry Czernijenko „tkwią w głębokich tradycjach lwowskiej szkoły ceramiki i w doświadczeniu nowoczesnej plastyki wizualnej, w semiosferze świadomości etnicznej i w osobistym lirycznym przeżywaniu świata”. Połączenie tych zasad w praktyce artystycznej „daje początek szczególnemu mitopoetyckiemu mikro-kosmosowi, w którym indywidualne autorskie wartości i treści są organicznie wtopione w magmę materiału pełnego wewnętrznej energii”¹³.

Doskonałe operowanie całą gamą artystycznych możliwości ceramiki w połączeniu z filozoficzną interpretacją otaczającej rzeczywistości, umiejętność „spojrzenia w sedno” i wyodrębnienia najistotniejszych rzeczy z różnorodnej i sprzecznej teraźniejszości – oto wiodące zasady artystycznych realizacji Wiry Czernijenko.

Bibliografia:

- Voitovych, V. (2005), *Ukrainska mifolohiia (Ukrainian mythology)*. Kyiv: Lybid. [in Ukrainian]
- Holubets, O. (2011), *Keramika Viry Cherniienko (Ceramics of Vira Cherniyenko)*, „Obrazotvorche mystetstvo”, nr 2. [in Ukrainian]
- Honcharenko, A. (2018), *Zhinochi obrazy v suchasni miskii skulpturi Ukrainy (Female images in modern urban sculpture of Ukraine)*, „Suchasne mystetstvo”, nr 14. [in Ukrainian]
- Mystetstvo XX – pochatku XXI stolittia (History of decorative art of Ukraine)* (2016) Istoriiia dekoratyvnoho mystetstva Ukrainy (Art of the 20th – early 21st centuries): U 5 t. T. 5. / [holov. red. H. Skrypnyk] NAN Ukrainy, IMFE im. M.T. Rylskoho. Kyiv: Vydavnytstvo IMFE. [in Ukrainian]
- Iorysh, M. (2013), *Utverdzhennia khudozhnytsi-pedahoha (Affirmation of the artist-teacher)*, [w:] *Tvorchistiu y naukoiu utverdzhuiem (We affirm creativity and science)*, Rivne: Volynski oberehy. [in Ukrainian]
- Keramika Viry Cherniienko (Ceramics of Vira Cherniyenko)* (2012). Rivne: PP Diatlyk M.S. [in Ukrainian]
- Myfolohycheskyi slovar (Dictionary of Mythology)* (1991) / Hl. red. E.M. Meletynskiy, *Sovetskaia entsyklopediya*, Moskva. [in Russian]
- Otkovych, K. (2010), *Iliuziia svobody: obraz zhinky vid tradytsionalizmu do modernizmu (The Illusion of Freedom: The Image of a Woman from Traditionalism to Modernism)*. Kyiv: KARBON. [in Ukrainian]
- Trotska, V. (2002), *Shliakh do prekrasnoho (The Road to Beauty)*, „Ukrainskyi keramolohichnyi zhurnal”, nr 1.

11 V. Trotska, *Shliakh do prekrasnoho*, „Ukrainskyi keramolohichnyi zhurnal” 2002, nr 1, s. 79.

12 M. Yorysh, *Utverdzhennia khudozhnytsi-pedahoha*, [w:] *Tvorchistiu y naukoiu utverdzhuiem*, Volynski oberehy, Rivne 2013, s. 129.

13 *Keramika Viry Cherniienko*, dz. cyt., s. 3.